

Brengers van droeve boodschap.

„Maar 't komen was genoeg.”

BEETS.

Wij kenden de boodschappers wel, toen we nog kinderen waren. Neen, we hadden geen brievenbus aan onze deur, met een bordje: „Voor brieven niet bellen.” Wij stelden veel te veel belang in een brievenbesteller, en onze moeders stuurden ons tegen posttijd wel de straat op: „Ga eens kijken, of je den besteller al ziet.” En als we dan naar binnen liepen met de boodschap: „Ja, moeder, hij komt er aan!” dan zat moeder zoo goed als wij in spanning te wachten, of de man zou komen of voorbijgaan.

Geen wonder, onze vaders waren schippers. Ze voeren binnen, dat wil zeggen op de rivieren en kanalen en binnenzeeën van ons land, of ze voeren buiten, over de groote zeeën, Europa rond en bijzonder veel naar „de Brazilies,” waaronder ook Argentina gerekend werd. Buenos-Ayres, Montevideo, Batavia, Fernambuco, dat waren voor ons namen van bekenden klank.

De reis daarheen duurde honderd dagen of wat meer of minder; de terugreis evenveel, zoodat er in een jaar slechts één groote reis gedaan werd. Wat was het dan een blijdschap, wanneer men in drie of vier maanden niets meer gehoord had, en er kwam een telegram uit die verre wereld, een telegram van behouden aankomst. We liepen dan ook dien telegrambesteller na, als we hem zagen komen.

Doch er kwamen ook wel droeve tijdingen. We kenden ook den bode des doods wel. Dat was geen zeeman, zooals op onze plaat; dat was onze dominé.

We wisten 't wel, het behoorde tot de taak van den man, die woorden des levens had te spreken, dat hij ook de bode des doods was. Hem werden uit de verte de droeve berichten gezonden, en hij bracht ze over aan de familie. Men verwachtte van hem, dat hij de boodschap met wijze bedachtzaamheid zou mededeelen, en men rekende er op, dat hij woorden van troost zou kunnen spreken, dat hij met en voor de bedroefden zou bidden.

't Was een passende taak voor een herder, dat hij aan de hem toevertrouwde schapen ook de bittere bete uitreikte.

We wisten het wel, en wanneer we den dominé zoo op een zomerdag naar het huis van een schipper zagen gaan, dan vroegen we: „Zou er iets wezen?”

Maar onze dominé was een wijs man; hij bezocht de woningen der schippers wel zonder bepaalde boodschap, ook als de schipper niet thuis was. En toch...

Een geval staat mij nog levendig voor den geest, omdat het den vader van mijn kameraad betrof.

Met ons drieën kameraden waren we 's namiddags naar de normaalschool gegaan, op een uur afstands. Knapen van vijftien jaar waren wij. De eene was de zoon van een weduwe; zijn vader was vier jaar vroeger „gebleven” in het Kattégat. De vader van den tweede was kapitein van een schoener en had zijn oudsten zoon aan boord; onze kameraad was de tweede. Mijn vader voer binnen; drie schippersjongens dus.

't Zal een paar dagen vóór Sint-Nikolaas geweest zijn; als ik me wel herinner, hadden we nog voor een speelgoedwinkel staan kijken, omdat Jan wat voor zijn broertje koopen wou.

En we stonden nog vóór de school, toen een neef ons kwam opzoeken en aan Jan vertelde, dat hij terstond thuis moest komen. Daar ging hij in bange verwachting en wij staarden hem na met deelneming.

Onze gedachten waren afwezig op de les dien avond, en na de twee uren spoedden we ons naar Jans woning.

Jan kwam tot ons naar buiten. Ik zie nog den kersenboom, waar we 's zomers in klommen, en waar we nu in donker onder stonden om de droeve mededeeling te ontvangen.

Ja, de dominé was gekomen, en dat komen was al genoeg geweest. In 't Kanaal was 't gebeurd. Met harden storm hadden ze daar gevaren voor dichtgereefde zeilen. En daar opeens was een geweldige golf over het schiep geslagen en had den kapitein meegevoerd. Niets meer hadden ze van hem gezien in de duisternis. Weg was hij. Weg, in één oogenblik. Men had geen boot kunnen uitzetten om hem te zoeken, al had men gepoogd bij te draaien en het schip stil te houden. Geen geluid had men meer van hem gehoord, en het schip was niet te houden geweest. Voort ging het, voort! De duisternis door.

Zoo was 't gebeurd. En de zoon, die aan boord was, had zijn smart moeten bedwingen en had het kommando op zich moeten nemen. Veilig bracht hij het schip in een Engelsche haven. Maar zonder zijn vader kwam hij thuis.

Uit Engeland had hij aan den dominé geschreven, en de bode had zijn boodschap des doods overgebracht. O, hij had de weduwe kunnen troosten; zij wist immers, dat haar man in behouden haven was aangeland; ze kende immers haar God, die wijsheid is en liefde, ook als Hij een menschenleven afsnijdt, ook als Hij de teederste banden verbreekt.

Ja, de bode had woorden van troost kunnen spreken, en gewillig waren ze aangehoord, maar de droefheid was er niet minder fel om, en ik herinner me nog zoo goed, welk een indruk de boodschap maakte op ons jongens, op hem, die nog jonger zijn vader had verloren, en op mij, die mijn vader nog dertig jaren mocht behouden.

Bode des doods te zijn is een zware taak, een hopelooze taak, indien men geen woorden des levens tegelijk kan brengen. Kunnen zij dat, de schippers, die de jonge kapiteinsvrouw moeten melden, dat zij weduwe is geworden?

't Zijn een paar bejaarde mannen, maar de ervaring van den eerst binnengekomene heeft hem nog niet de woorden in den mond gegeven, die hij spreken moet. Hij kan niet, hij wendt zich af. In 't gevaar, op zee, zal hij wel een held zijn, maar dit is hem te zwaar. En zijn makker, beradener, rustiger dan hij, zal het woord doen.

„Maar 't komen was genoeg.” Ze is al opgesprongen in angst en verschrikking. De houding der mannen zegt het wel, dat ze geen vriendenbezoek brengen. „Ik hoef het niet te hooren, ik heb mijn man verloren,” zooals Beets' Pleuntje zegt.

Boden des doods! hebt ge ook woorden des levens? Ik hoop het voor de weduwe, ik hoop het ook voor u. Anders is uw taak schier een onmogelijke.

En toch, hoeveel boden des doods gaan rond. Hoe dikwijls eischt de zee haar offers. Hoe dikwijls ook de machine, de locomotief, het beroep met zijn vele gevaren. Hoe menigmaal moet aan een weduwe de boodschap worden gebracht, dat ze haar man niet terug zal zien, dat hij onverwacht is weggenomen.

En dan de oorlog. Ze zijn niet te tellen, de boodschappen des doods, die in de laatste twee jaren overgebracht zijn. 't Zijn vaak enkel berichten in de verlieslijsten. En ja, dan komt later wel een vollediger verhaal, met een lofprijzing ook wel, maar die enkele regel onder de sneuvelde, die gaf het doodsbericht, die getuigde van een onherstelbaar verlies.

O, dat koude bericht! Die boden des doods op onze plaat leven althans mee, treuren met de weduwe, al kunnen ze niet troosten; 't is hun aan te zien, dat de boodschap hun zwaar is. En die deelneming is reeds troost. En kan de boodschapper den troost des Evangelies brengen, dan heeft hij bij al zijn droefheid toch nog de vreugde, dat hij de wond kon balsemen en verbinden. Maar o, die verlieslijsten met hun koude zwarte letters, waar de eene doode er een is tusschen honderden, tusschen duizenden, wier namen ons aanstaren met verschrikking en wee.

O boden des doods! wanneer zult gij uw schreden eens inhouden? Wanneer zal deze aarde eens niet meer het tooneel zijn van jammer en ellende?

Luister. Daar klinkt een stem des profeten: „En de dood zal niet meer zijn, noch rouw, noch gekrijt, noch moeite zal meer zijn, want de eerste dingen zijn weggegaan.”

A. L.

